

Kortfattet kommentar til 1. Johannes' brev

Tekstens historiske bakgrunn:

Johannes er alltid blitt kalt et brev. Allerede tidlig i vår kirkes historie fikk dette skriftet navnet "Johannes' første katolske (allmenne) brev." Men rent litterært er det lite som tyder på at det er et brev. Det mangler innledning og avsluttende hilsener, slik vi finner i alle Paulus' sine brev. Likevel kan navnet forsvares. Skriftet er preget av at forfatteren skriver til en gruppe mennesker som han er brennende opptatt av og glad i. Det har et personlig preg. Forfatteren har med andre ord en bestemt situasjon og en bestemt målgruppe for øynene når han skriver det. Ikke en menighet, men hele Guds menighet i et område. Om det ikke er et brev, så er det kanskje en preken.?

Hvor og når er det skrevet?

På grunn av innholdet er de fleste forskere enige om at brevet er skrevet ganske sent, kanskje så sent som ca. år 100. Målgruppa er menigheter i Lille-Asia, rundt Efesos som ligger i dagens Tyrkia. Det er preget av at det er andre og tredje – generasjonskristne som mottar budskapet, det advares mot forførelse mer enn forfølgelse og det tas oppgjør med den anti – kroppslige gnostisisme.

Også når det gjelder forfatter pekes det mot en sen avfattelsestid. Johannes må være apostelen Johannes, som var den eneste av de tolv som ikke ble henrettet. Litterært er Johannes – brevene svært like Johannes evangeliet. Dessuten vet vi at apostelen ble biskop i Lille – Asia (Efesos) et område som kan karakteriseres som et tyngdepunkt og arnested for den kristne kirke de første 100 år. Men nå kom det frafall! Og derfor dette inderlige og alvorlige brev med temaer som kjærlighet, tilgivelse, seier over synd og motstand mot antikristens ånd.

Tekstutleggelse.

1,1-4

For en start på et skrift! Og legg merke til likheten med Johannes evangeliet. Det hele begynner med livets ord. Og da menes det hele! Alt begynner med Gud og hans livgivende ord. Johannes starter altså ikke sitt skrift med seg selv og med hilsener, men med Gud. Akkurat som "sist". Her er utgangspunktet for troen, kjærligheten, fellesskapet – ja selve livet. Den kristne tro er ingen ny oppfinnelse eller et nytt påfunn for spesielt religiøse, men det er sannheten om det som alltid har vært og er til evig tid! Livets ord er brevets hovedemne. Kristus er dette liv og han gir liv.

Den evige sønn var før sin historiske inntreden, men evangeliets forkynnelse kom etter hans inntreden.

Legg merke til forfatterens inkarnasjonstro. Det evige, det som var fra begynnelsen – det er kommet til oss! Og jeg, Johannes, har sett han, tatt på han og hørt på han. Ikke et påfunn, ingen idé, men GUD åpenbart i kjøtt og blod! Det er evangeliet! Dette er det som gir liv! Dette er det som skaper fred! Dette er det som bringer fellesskap mellom mennesker og Gud! Dette er Edens "come back!"

Johannes har altså personlig opplevd han, livets ord. Og nå kommer han med sitt offentlige vitnesbyrd om det. Vi kunne aldri ha sett Gud, opplevd sannheten, kommet til tro, fått evig liv – hvis ikke Gud selv hadde tatt initiativet!

Derfor kalles kristentro for åpenbaringstro. Den bygger på Guds eget valg om å vise seg for oss. Inkarnasjonen er hjørnesteinen i kristendommen, og er det som skiller denne tro fra all annen religion.

Johannes sier også i dette avsnittet at den som tar imot vitnesbyrdet hans, får ikke bare del i sannheten, men også fellesskap med Gud. I samfunnet med Faderen og Sønnen. Hensikten med vitnesbyrdet er altså at de som hører skal oppleve samfunn og glede. Fellesskapet som Johannes hadde med Jesus er ikke begrenset til han og de tolv, men skal utvides til "alle mennesker".

Rekkefølgen er altså: Forkynnelse, samfunn, glede. Fullkommen glede så langt det er mulig i dette liv, men i Guds rike blir alt fullkomment. Mao er det det vi kaller frelse som er målet med Johannes' forkynnelse.

1,5

Igjenn et ord som minner oss om Johannes evangeliet. Lys og liv er sentralbegreper hos Johannes. Det er to små ord som han bruker ofte for å beskrive og forklare frelsen.

Dessuten er det ord som var svært mye brukt i datidens religion og filosofi, ord som det var viktig for Johannes å fylle med Jesu ord og lære.

Lys og mørke er åndelige uttrykk som betegner motsatte kvaliteter, hellighet og synd. Gud er lys, det ligger i lysets natur at det må skinne. Nå er det tent i en mørk verden.

1,6-7

Men vandrer vi i lyset? Mørket tok ikke imot det, står det i Johannes evangeliet. (1,5) Napoleon sa en gang at lovene var skrevet for vanlige mennesker, men hadde aldri vært ment for sånne som han. Slike var det også mange på denne tiden, de mente de var kommet så langt i åndelig opplysning, at om de syndet litt så spilte det liten rolle.

Det viktigste var å ha den rette kunnskap. Man kan si at de gikk fra samvittighet til bevissthet. Det var viktigere med intellektuell og åndelig opplysning, enn med moral og en øm samvittighet. Lys var for disse kunnskaper, ikke et moralsk begrep. Er det slik også i dag? Har vi fått en ny gnostisisme? (Les M.Malm s. 211)

Johannes forkynte evangeliet inn i en tid som var mer opptatt av forelesere enn frelsere. Mørket var for disse "profeter" en tilstand uten kunnskap. For Johannes er det synden som er mørke. Og den som sier han er kristen, men ikke lever som en – det er han som er en løgner og som ikke har fellesskap med Gud.

Å vandre i lyset derimot, er å være i det element Gud selv er. Da blir det også sant kristent fellesskap. Det blir en stadig renselse, for lyset avslører meg hele tiden, og av natur er jeg jo uren, merket av Adam og Eva. Men i lyset er det også en flom av kjærlighet og tilgivelse pga Jesu blod. Jesu blod er her et uttrykk for Jesu forsoning på korset. Det var dette han ble menneske for. Men kjærlighet og tilgivelse trenger jeg ikke hvis jeg ikke avsløres i Guds lys. I hans renhet og hellighet.

Den som altså sier en ting med munnen, men gjør noe annet – han er en løgner. Her tenker ikke Johannes på den som gjør sitt beste, men som så altfor ofte mislykkes. Jeg kan være en elendig musiker, men likevel elske musikk. Jeg kan være smertelig klar over alle mine nederlag og fall, men samtidig elske Jesus og hans gode budskap over alle ting.

1,8-10

Her står det om synd og synder. Ikke det aller mest populære tema for tiden. Heller ikke for den "opplyste" greker. Derfor ble evangeliet om en korsfestet jøde bare "dårskap" for disse. (1. Kor. 1,22-24) Kanskje også for moderne nordmenn. Vest – europeiske hedninger er i dag som hedninger i det første århundre. Vi søker visdom. Visdommen er ofte religiøs, esoterisk, mystisk og spirituell. For det meste godt blandet med vitenskapstro. Derfor er budskapet om en korsfestet jøde alltid bare dumt, i alle fall som soteriologi. Den kan i beste fall forstås som en viktig fortelling, og vi kan

godt definere den som den viktigste av alle religiøse fortellinger og kan derfor også kalle oss kristne på grunnlag av Jesus fortellinga. Men frelse eller ikke frelse himmel eller helvete – nei da blir det for dumt. Dette er tanker som ofte fremmes i dag.

Akkurat som i Korint. 1. Johannes brev er uhyre aktuelt for oss.

Johannes sier det er vår synd som hindrer oss samfunn med Gud og hverandre. Så enkelt, og så vanskelig. Vi mennesker gjør alt vi kan for å vri oss unna dette faktum, at det er noe galt med oss. Og da smetter vi unna Han som har blitt menneske og betalt alt! Dette selvbedrag fører til ruin dersom vi ikke ser våre feil og omvender oss. Synd er her det prinsipp som gjør at du gjør syndige gjerninger. Synd i entall i dette verset er altså vår syndige natur, mens syndene er det vi stadig faller i og som skal bekjennes.

Bekjennelse betyr ”å si det samme som.” I dette tilfellet si det samme som Gud sier om mitt liv og mine synder. Altså ikke prøve å gi andre og ”bedre” forklaringer på min egen tilstand. Denne bekjennelse vil frigjøre meg, for det gjør alltid sannheten. For sannheten er jo også at han som lytter til synderen, er trofast og rettferdig – og tilgir oss for all urett som vi begår. Det var derfor Jesus kom!

Bekjennelse er ikke å huske på alt vi har gjort galt, det tror jeg er vanskelig, men det er å være enig med Herrens sannhet om både bittert og søtt.

2,1-2

Mine barn. Legg merke til forfatterens hengivenhet til adressaten. Min små kan det også oversettes til. Kanskje bruker han dette uttrykket fordi Johannes selv var med de dager disse menighetene ble ”født”.

Johannes har skrevet om at bekjent synd, er tilgitt synd. Heldigvis er det slik! Men det betyr ikke at vi skal fortsette å synde. Synden er fullstendig fremmed for det kristne ideal. Den kan aldri bli en kristens livsprinsipp. Vi skal ikke mer synde, det vil si gjøre synd eller syndige handlinger. Johannes har slått fast i kapittel 1 at vi ER syndere. Men vi skal ikke på grunnlag av det faktum fortsette å gjøre synd eller stifte fred med den. At vi er syndere er ingen trøst for oss, men en tragedie. Likevel sant. Derfor skal vi fortsette å kjempe mot synden, ikke gi etter for den.

Men om noen synder... har vi en talsmann. Sannheten er altså den, at vi faller i synd. Ordet om som forfatteren bruker her betegner ikke et kristenliv som har mulighet for syndefrihet, men mer kampen mot syndige handlinger. Om noen synder, blir for oss så altfor ofte et når.

Men her er ikke Johannes sen med å bringe trøst. Vi har en som taler vår sak hos Faderen. Jesus er talsmannen, advokaten vår. Jesus er både i stand til, og villig til, å føre saken vår. Han er den alltid tilstedeværende advokat som tar din sak når det måtte være, og hvor stor den måtte være. Dette kan Jesus, for han selv er en soning (er den som både skyld fra fortiden og nærværende smuss blir rensset gjennom), en betaling for alle våre synder. Jesus er den rettferdige, som alle kan bli rettferdige gjennom. Hans forsoning strekker seg like langt som synden, mens hans tjeneste som advokat/talsmann hos Faderen begrenser seg til dem som tror.

2,3-6

Først en liten presisering. Hos Johannes er Guds bud og Guds ord to sider av sammen sak. Så når han skriver om bud, så er det ikke de ti bud som nødvendigvis er meningen. Hele åpenbaringen er Guds bud, hans gode bud til oss mennesker, hans vilje og råd.

Som vi har vært inne på i gjennomgangen av kapittel 1, var det mange på denne tiden som snakket om at det gikk an å kjenne Gud uten å måtte holde seg til det han har sagt.

Derfor må Johannes understreke dette, at kjennskap og kunnskap om Gud får du ikke andre steder enn gjennom det han selv har sagt! Det er i ordet om han at du får fellesskap med ham.

Og dette fellesskap med Jesus, får utslag i lydighet. Her lå utfordringen for Johannes' små barn; fristelsen fra omverdenen til å si at det går an å kjenne Gud uten at en trenger å forplikte seg på hans bud. Når Gud blir en intellektuell øvelse, kommer lydigheten og etikken i andre rekke. Men Johannes er klar: Den eneste måten vi kan vise at vi er ett med Kristus, er å leve som han, etterligne han.

2,7-8

Er dette en ny lære? Nei, sier forfatteren. Det er det samme ord dere hørte når dere ble kristne. Hold dere til det. Likevel er det stadig like duggfriskt, for det er Guds eget ord. Hold dere til det. Noen er i ferd med å lytte til andre budskap enn det gamle evangelium.

2,9-11

Nå kommer en nærgående konkretisering av hva det er å leve i hans lys, eller etter hans bud/ord. Hva hjelper det din neste dersom du kun sitter i en krok og mediterer eller nyter din intellektuelle eller åndelige kraft? Å bli opplyst, er å bli opplyst av Jesu liv og ord. Og hva gjorde og sa han? Han elsket alle og gav oss sine bud. Dette er faktisk allerede femte gangen i dette lille skriftet at Johannes advarer oss å skille bekjennelse og liv. Her er det ingen skumring, enten vandrer du i lyset, eller du er i mørket.

2,12-14

Her starter forfatteren med å minne om det som han skrev i vers 1-2. Alle de troende får denne påminnelsen. Syndene deres er tilgitt for hans navns skyld. "For hans skyld" betyr at vår frelse er hans sak. At det bare er han som min advokat som kan vinne saken for meg. Hadde vi stått for Guds trone i vårt eget navn, hadde det gått veldig galt. Ikke fordi ikke Gud elsker oss slik vi er, men fordi er uten vern mot hans vrede. Vi bærer i oss og med oss synden, det som gjør oss til Guds fiende. Hans lys fortærer det onde.

Videre leser vi her at Johannes vender seg til tre adressater i menighetene. De unge, fedrene og barna. Barna er nok alle. "Mine barn" bruker han stadig vekk om sin menighet. Fedrene er de eldre, som representerer modenhet og visdom. Mens de unge har styrken og kraften. Hemmeligheten til vekst og modenhet er Guds ord. Hemmeligheten til seier over Satan er Guds ord.

2,15-17

Her kommer enda et Johanneisk "enten - eller". Verden eller Gud. Gjør et valg! Hva slags verden er det han snakker om her? Verden er i denne mening ikke den skapte verden (jorden), men det er "egosfæren". Kosmos har i denne teksten fått en moralsk betydning. Denne verden vil alltid stå i opposisjon til kjærligheten til Gud. Den er preget av ting, penger, makt og ære.

Det er spesielt tre ting i denne verden som strider mot Herrens vilje:

1. Sanselig begjær. Dette uttrykket kobler vi ofte til noe urent seksuelt. Men i NT er det langt mer. Sanselig begjær er å bedømme alt i denne verden ut fra en rent materialistisk standard. Det er å leve et liv behersket av sansene. Fråtsende holdning til mat, lidenskap for luksus, slavisk holdning til fornøyelse og fritid, slapp holdning til moral, egoistisk bruk av eiendom, likegyldig til åndelige verdier,

materielt begjær. Man er videre likegyldig til Gud, hans bud og ikke minst til hans dom.

2. Øynenes lyst var det andre som nevnes her. Dette er det sinn som ikke kan se noe uten å ønske å få tak i det. Det er det sinn som tror at lykken er i det en kan kjøpe og øyet kan se.
3. Det tredje er hovmodig skryt pga rikdom. Dette er rett og slett den oppblåste skrytepaven som prøver å virke mye større enn det han er. Og advarselen fra Johannes går til alle tre: Knytt deg ikke til denne verdens målsettinger og skikker. Det gir deg ingen framtid. Alt dette forgår. Men knytt deg til Herren og få en trygg og varig glede.

2,18

Det er mange som mener Johannes har tatt feil her. Det var jo ikke den siste tid! 1900 år til er gått! I et frelseshistorisk perspektiv har likevel Johannes helt rett. Pinseunderet er forutsagt i GT, Johannes har opplevd både det og Jesus Messias' komme. Han er overbevist om at han lever i den siste tid. Vi lever også i den siste tid, men ingen av oss vet hvor mange år og dager den siste tid inneholder.

I dette verset møter vi begrepet Antikrist. Det er kun hos Johannes vi møter dette begrepet, men det er en gammel tanke at det er en ond makt som står opp mot Gud og det gode. Begrepet kan bety "Mot - Kristus" eller "istedenfor - Kristus".

Det ene er en åpen konfrontasjon, det andre betyr en listig infiltrasjon. Vi trenger ikke velge mellom disse to, for Antikrist går fram på begge måter. I dette skriftet er ikke Antikrist en verdensleder eller noen annen demonisk skikkelse, men mer den ånd som har inntatt noen av de tidligere kristne. De som nå nektet Jesus som Herre og gikk ut av menigheten. (v19 og 22)

2,19-21

De med antikristens ånd i seg var vel egentlig mer vranglærere enn frafalne. De hadde vært uenig med den kristne kirke helt fra starten av. De hadde aldri tilhørt den, men de hadde forsøkt å identifisere seg med de kristne.

Her appellerer Johannes til menighetens kunnskap og de muligheter de selv har for å avsløre løgnere. De som forlot menighetene var gnostikere, som selv trodde de var gitt mye spesiell og høytravende religiøs kunnskap. Men det er egentlig dere, barn, som har kunnskapen! Dere som er salvet til det. Ånden har nemlig "demokratisert" all nyttig kunnskap, og denne kunnskapen er Kristi ord! Derfor, prøv åndene!

2,22-23

Å fornekte at Jesus er Kristus, er løgneren "par excellence", løgneren over alle løgner. Kanskje noen i menigheten hadde sagt: "Det kan være at vi har litt andre meninger om Jesus enn det dere har, men vi tror jo det samme om Gud!" Svaret fra Johannes er at dette er umulig. Ingen kan fornekte Sønnen og fortsatt ha samfunn med Faderen. Uten Jesus kan ingen kjenne Gud eller komme til han. Vi finner minst tre bekjennelser i NT. Den ene sier at Jesus er Guds sønn (Matteus 16,16), han er Herre (Filipperne 2,11) og han er Messias/Kristus. (1. Johannes 2,22)

Hele den kristne tro er avhengig av dette faktum, at Jesus er den han gav seg ut for å være. Hvis ikke faller hele vår tro sammen, og Gud blir atter uoppnåelig.

2,24-29

Den siste formaning fra Johannes i dette kapittel er: ”Bli i det dere har lært!” for hvis de gjør det blir de i Kristus. Igjen skriver han om den ”salving” de har fått del i. Hva betyr dette? Det er her snakk om at den har lært de alt de trenger å vite.

I hebraisk tenkning og praksis var salving knyttet til tre grupper mennesker. Det var prestene, kongen og profetene. Salvingen var altså i GT knyttet til noen få utvalgte. Den var en symbolhandling for kunnskap, åndstrustning og kroning. Nå i den nye pakt, eller den siste tid, som Johannes kaller det, er denne nåde, utrustning, kroning og innsettelse i prestskapet demokratisert. Alle har fått Åndens gave!

I den greske verden fantes det også salving. Den var knyttet til noen av mysteriereligionene og skulle hjelpe menn til å oppnå spesiell kunnskap. Kanskje var det denne tanken menighetene slet med i Lille – Asia på denne tida. Da viser Johannes til GT og den kristne pinse. Her er skatten og kunnskapen! Og denne rikdom er det ikke lenger bare noen få som får del i ved salving av olje, men alle som tror ved vann og Ånd!

3,1-2

Alle mennesker er Guds barn i den forstand at vi skylder Gud sitt liv. Det er Han som har pustet liv i sin skapning og som stadig gjør det. Men barn av Gud blir vi i spesiell forstand, ikke ved skapelsen, men ved nåden. Det beskrives som et familieforhold i NT. Et nært, kjærlig og kommuniserende forhold som bare kan komme i stand ved troen. Å bli et Guds barn i denne mening, kan bare skje ved Guds ubeskrivelige kjærlighet. Mennesket er ikke tapt for Han, men er gjenstand for frelse. Forholdet gjenopprettes ved Jesus. Dette er Guds målrettede adopsjonshandling. Den kristne får tre inn i hans hus og hjem. Dette er så stort at i den greske teksten her, brukes det et ord som kan bety at denne kjærligheten kommer fra en annen verden. En annen planet. Ordet uttrykker alltid forbauselse. Vi er Guds barn!

Men når vi får så stor ære, en slik hederstittel, hvorfor foraktes vi da av verden? Svaret er jo bare at de opplever det samme som Jesus. Det er jo hans søsken. Verden, det vil si den syndige verden, foretrekker sin egen visdom og forkaster Kristus. Det samme er nødt til å hende med enhver som velger å legge ut på Jesu vei.

Vi er altså Guds barn allerede, men det er mer! Dette sikrer vår framtid! Er vi Guds barn, skal vi også fortsatt være det, med alle de muligheter det innebærer. Vi er altså på vei mot noe større, langt større enn vi i dag kan fatte og begripe. Vi vet jo ingenting om herliggjorte legemer og kapasiteten i disse, men når vi en dag skal se Jesus, må vi forvandles og bli han lik, hvis ikke dør vi. Det kommer til å bli en kvalitativ revolusjon!

3,3-8

Det kristne håp, er den største og beste hjelp i kampen mot fristelse og synd. Når vi tenker på det fantastiske vi har i vente der framme, blir det ikke så lett å slå vrak på troen. Dette avsnittet er nok også rettet mot gnostisk vranglære. De ville gjerne rettferdiggjøre synd. Kroppen var jo ond og lite verdifull likevel, så derfor kunne de jo bare fortsette med å forderve den. De syndige lyster tilhørte jo den laverestående verden, og derfor var det ikke så nøye. Det viktige var det åndelige mennesket, som var beskyttet av Åndens rustning, ja, det var så rustet at en kunne synde av hjertens lyst uten å ta skade av det. Noen gnostikere har enda til sagt at man burde synde både høyt og lavt for å oppnå kjennskap til alle ting. Til dette sier Johannes følgende:

1. Synd er lovbrudd. Derfor er synd å adlyde seg selv i stedet for Gud.
2. Synd gjør Kristi verk til intet. Å synde er derfor å bringe tilbake til verden det Jesus har båret bort.
3. Johannes forteller hvorfor synd finnes. Den finnes fordi vi ikke blir i Kristus. Så lenge vi husker Jesu stadige nærvær VIL vi ikke synde.
4. Synden kommer fra djevelen. Han som synder av prinsipp. Å synde er å lyde denne onde makt i stedet for Gud, sier Johannes.
5. Johannes forteller videre hvordan synd blir beseiret. Djevelen er allerede beseiret! Derfor vinnes det full seier for oss ved å komme til Jesus og ta imot denne seier. Han har brutt ondskapens makt, og ved hans tilgivelse og hjelp kan den samme seieren bli vår.

3,9 Her kommer et vers som mange er blitt anfektet av. Kan vi ikke synde hvis vi er født av Gud? Nå husker vi jo at Johannes skriver tidligere i brevet at den som sier at han ikke har synd, er en løgner. Derfor kan vi si at det forfatteren vil ha fram her, er at for den som har fått det nye liv i seg, den som er i Guds familie, kan ikke fortsette å leve i synd. Det vil si å ha synden som et livsprinsipp, eller som noe vi er behersket av og lever etter. Det er altså ikke syndige enkelthandlinger det her er tale om, men det å leve i synden.

Guds sæd er det gjenfødende guddommelige liv som er innplantet i våre liv, som alltid ligger i strid med synden. Og den krigen som har en arena midt i vårt liv, skal vi prise oss lykkelige for, mens vi venter på dagen da vi skal bli han lik, for vi skal se han som han er.

3,10-18

Det er vanskelig å dele opp disse 8 versene, så vi ser på de samlet. Hvem er Guds barn? I dette avsnittet får vi vite noe om kjennetegnene på Guds barn. Det er livet som avslører hvem vi hører til, sier Johannes. Og den som lever rett, er den som elsker sin bror. Så enkelt altså. Så går forfatteren videre og begrunner hvorfor dette budet er så viktig og forpliktende:

1. I det øyeblikket en er blitt kristen, så er kjærligheten blitt drivkraften i livet. Det går kort og godt ikke an å bli innhenta av selve kjærligheten og samtidig ikke leve i/etter den.
2. Kjærligheten er det avgjørende bevis på at en er gått over fra døden til livet. Å elske er å være i lyset, å hate er å være i mørket. Det er bevis godt nok å se inn i ansiktet til en person som elsker og ansiktet til en som hater. Ser du forskjellen? De avspeiler enten glansen eller mørket som hjertet er preget av.
3. Videre er det å ikke elske det samme som det å være en morder. Her sikter Johannes til Bergprekenen hvor Jesus setter drap og sinne på samme nivå. (Matt. 5, 21-22) Med hat i hjertet er vi potensielle mordere. Det hat og det sinne som NT beskriver her, er å tillate det å slå rot i sitt liv.
4. Men hvordan skal vi elske hverandre, spør menigheten? Hva er kjærlighet? Da sier forfatteren: se på Jesus. I hans fornedring vises den i sin fulle bredde. Med andre ord, det kristne livet er å etterligne Jesus. "Vis det samme sinnelaget som Jesus Kristus," sier Paulus. (Fil 2,5) Ingen som kjenner Jesus kan si at de ikke vet hvordan livet skal leves.
5. Til sist møter Johannes en innvending som var ganske vanlig. Vi skal leve som Jesus, sier du, men det kan vi jo ikke!? Så dramatiske muligheter som han hadde, har jo ikke jeg! Johannes svarer: Sant nok, du kan utrette minimalt i forhold til

Mesteren. Men når du ser din bror lide nød, og du har mer enn nok, da vil det å gi ham av det du har være etterfølgelse. Det motsatte er å lukke sitt hjerte for sin bror. Der er rikelig med anledninger i dagliglivet til å vise Jesu kjærlighet. Jesus gav helt konkret sitt liv for oss, vi kan også gi av vårt liv. Handlingsplanen vår er den samme som Jesus hadde, men bare på et lavere intensitetsnivå. Det handler om viljen til å oppgi det som er verdifullt for oss, for å berike andre. Gi avkall på vårt eget så andre kan bli rike. Det er bortkastet å late som vi tilhører Guds familie hvis denne barmhjertighet og kjærlighet ikke er på plass. Store ord vil aldri kunne erstatte gode handlinger.

3,19-24

Det er stor trøst og hjelp i å lese det som nå kommer, det som er etter denne kraftige kost om kjærligheten. For nå kan leseren lett kjenne tvilen og anfektelsen. Ethvert menneske som er ærlig med seg selv må iblant lure på om en er kristen i det hele tatt. Har du kjærlighet i hjertet ditt, så er det en frukt av Guds kjærlighet i livet ditt. Men likevel kan det være slik for oss, at når vi stiller hjertet til ro for hans åsyn, så kjenner vi oss fordømt. Det finnes så mye halvt og halvveis hos oss. Og spesielt i ro for Herrens åsyn blir dette klart. For han er fullkommen og hellig i sin kjærlighet. Hva bli da jeg?

Johannes kommer da med den beste trøst mennesket kan trøstes med. Gud er større enn vårt hjerte. Det vil si at han er en større dommer enn vårt hjerte er. Vårt eget hjerte fordømmer oss, det er uunngåelig. Men Gud er større, han vet alt! Han vet ikke bare om våre synder, likegyldigheten og slappheten. Han vet også om din lengsel, kjærlighet, edelheten som aldri helt klarer og utfolde seg. Gud ser også din anger og selvførdømmelse. Og ikke minst, han lærer deg å kjenne hans kjærlighet. Han behandler oss i nåde ut fra den absolutte kjennskap han har til oss. Gud er større og vet alt. Han kjenner til vår svik i kjærlighetslivet, alt det vårt hjerte vitner i mot oss. Og nettopp det at vi selv, som syndere, blir tatt i mot på denne måten av vår Frelser, nettopp det blir til kjærlighet for vår neste. For den som er mye tilgitt, viser stor kjærlighet. (Lukas 7,47) Derfor handler kristenlivet om et liv i lyset. Og der, i lyset, kan vi få god samvittighet for Jesu skyld. Samvittighetens frikjennelse fører til frimodighet for Gud. Johannes vender seg med dette verset, fra et fordømt hjerte til et som er falt til ro hos Gud. Ved Guds barmhjertighet kan vi være uten fordømmelse og se opp til Gud og glede oss over hans velbehag. Halleluja!

Derfor, sier Johannes, er du i dette forhold til Gud, så har dere også del i alle Herrens privilegier. Du er jo barn! Derfor ber vi om hva vi vil i visshet om at vi får det vi ber om. Er dette herlighetsteologi? Nei, det høres kanskje slik ut umiddelbart. Men sammenhengen ser vi at det henger sammen med å holde Guds bud. Hans bud er hans vilje, derfor blir dette løfte som de andre løftene i NT som handler om bønnhørelse knyttet til bønner i Jesu navn, i Kristus og til Guds ære. Våre barn får jo heller ikke alt de ber om, heldigvis, men alt vi ser de trenger for liv, vekst og modning.

I dette avsnittet får vi også en tydelig anvisning på hva Guds bud er. Guds bud er i entall, og fundamentalt sett er det bare ett bud. Der er tro på Jesus og kjærlighet til vår neste. I begynnelsen av neste kapittel behandles dette nærmere. De som holder dette bud, er Guds barn. Han blir i Gud og Gud blir i ham.

Prøv åndene! Bak denne advarselen ligger det en situasjon som den vestlige og moderne kirke vet ganske lite om... foreløpig. For den tidlige kirke fantes det et overstrømmende åndelig liv, både rundt menigheten og i menigheten. Situasjonen kan sammenlignes med steder vi i dag driver pioner – misjon. Som regel finnes det en åndelig og religiøs virkelighet her fra før. Det som finnes fra før, trekkes så inn i menighetene når kirken er blitt interessant nok for lokalbefolkningen. På den måten oppstår det også varianter av den kristne tro som er forkrøplet eller falske. I den tidlige kirke var de ikke bare kjent med ulike religiøse teorier og ulike lærer. Også manifestasjoner og undergjerninger var de kjent med. La oss tenke oss tilbake i tid, til disse menighetene som Johannes tenker på:

1. Det opptrer mennesker med åndskraft, som gjør tegn og under. Mange faller for dette og blir tilhengere. Dette er et kjent fenomen også i GT. Falske profeter/predikanter står fram med kraft, men den er ond og villedet.
2. Alle rundt menighetene trodde på det åndelige. Det var ikke fjernt og ukjent. Verdensanskuelsen var religiøs, universet var fylt av demoner og ånder. Hvert eneste fjell og tre og plante var fylt av en eller annen makt. (Panteisme) Disse ulike maktene forsøkte alltid å trenge seg inn i menneskesjelen.
3. I antikkens verden var folk svært bevisste på at det fantes en personlig ond makt. Det ble ofte søkt etter mennesker som var redskap for denne onde makt, slik at en kunne holde seg til venns med den.
4. I en slik situasjon ble Den Hellige Ånds komme mye mer synlig enn det som oftest er tilfelle i dag, i hvert fall på våre breddegrader. Disse åndens manifestasjoner skjedde oftest i forbindelse med dåpen, alle kunne se og oppleve hva som hendte. Det var selvsagt ikke slik alltid, men svært ofte der hedenskapen skulle konfronteres med det hellige, ble det tydelige virkninger av dåpen.
5. Det kan se ut som at en av de vanligste manifestasjoner av dåpens gave, var tungetale. Vi finner denne flere steder i Apostlenes gjerninger. I 1. Korinter brev finner vi et helt kapittel om tungetalen. Men så er det også nettopp der Paulus formaner menigheten om orden og nådegaven til å bedømme åndsåpenbaringer. (1. Kor 12,10) Det kan virke som det ble sagt mye rart i Korint i et annet språk. Vi mennesker, også i en norsk moderne kontekst, er ikke mindre religiøse enn at vi alltid står i den fare at vi blir mer fjetret over kraften i et budskap, enn innholdet. I Korint var det noen som sa: "Forbannet er Kristus" uten at folk reagerte. Simon Magus, den lokale trollmannen i Samaria, ville gjerne kjøpe kraften til apostlene. (Apg. 8,17-19) Derfor, prøv åndene om de er av Gud! Johannes har alt dette i tankene, det er ansikt til ansikt med denne pulserende atmosfæren av ånd og liv at han setter opp noen kriterier for hva som er sant og falskt.

4,2-3

For Johannes kunne den kristne tro oppsummeres i en setning: "Ordet ble menneske og tok bolig blant oss." (Johannes 1,14) Enhver ånd som fornektet inkarnasjonen, var ikke av Gud. Han setter opp to tester for troen her:

1. For å være av Gud må en ånd bekjenne at Jesus er Messias. At Jesus er den som er lovet i loven og profetene. Som er konge over alt og alle.
2. For å være av Gud må en ånd bekjenne at Gud er kommet i kjøtt og blod. Det var akkurat dette gnostikerne aldri kunne godta. Siden materien etter deres mening var helt gjennom ond, var inkarnasjon helt utelukket. Augustin sa over 200 år senere at, hos de hedenske filosofer kunne han finne paralleller til nesten alt i NT, utenom en ting: At ordet er blitt menneske.

Men hvorfor er dette så viktig da, kunne ikke Gud bare vært Gud? Å fornekte inkarnasjonen har visse tydelige konsekvenser:

- a. Man fornekter ved dette at Jesus kan være vårt forbilde og kan ha medlidenhet med oss.
- b. Man fornekter at Jesus er vår øversteprest, som må være lik oss i alle ting og kjenne vår svakhet og fristelser.
- c. Man fornekter Jesus som frelser. Det var mennesket som var skyldig overfor Gud, og kun et menneske som kunne betale.
- d. Man fornekter legemlig frelse. Det er å benekte at kroppen i det hele tatt har noen verdi.
- e. Man fornekter at det kan bli enhet mellom Gud og mennesker. Inkarnasjonens store sannhet er at det nå kan være reelt samliv mellom Gud og menneske.

4,4-6

Den kristne trenger ikke frykte. Heller ikke for vranglæren. I Kristus er seieren vunnet, og han er langt større enn han som er i verden. De onde makter gjorde det verste de kunne gjøre mot Kristus, så langt som til å drepe han på verste vis. Og av alt dette gikk Jesus av med seieren. Denne seier tilhører oss! Uansett hvordan det nå ser ut, så kjemper ondskaper alltid en tapende kamp. Et latinsk ordtak sier det slik: "Stor er sannheten, og seirer til sist." Vi må bare klynge oss til sannheten, selv om den i denne verden alltid lever under korset.

De falske lærere kan nok ha suksess i denne verden. For de er jo av denne verden. Her bruker Johannes igjen denne antitesen, motsetningen mellom verden og Gud. Den som er av Gud, hilser sannheten velkommen, den som er av verden vil forkaste sannheten. Slik er det, logisk er det jo nesten også hvis vi tenker etter. Hvordan kan et menneske som har konkurranse som motto, bli betatt av tjeneste? Hvordan kan et menneske som liker å se på sine medmennesker som rivaler, begynne å behandle dem som medmennesker? Hvordan kan et menneske som er opptatt av den sterke rett og av å opphøye selvet, se kjærligheten? Hvordan kan et menneske som ser penger og rikdom som det altavgjørende, leve et liv med evighetens overlys?

Falske profeter og ånder kan de nok lytte til, for de krever ikke omvendelse. De krever bare høyere religiøs opplysning, meditasjon, øvelser for å høyne selvbevisstheten og kontakt med seg selv.

Men vil de da aldri åpne seg for evangeliet? Spør vi. Svaret må bli at det finnes ingen grenser for Guds nåde og ingen maken til Den Hellige Ånd. Livet har lært oss at Gud kan bryte ned hver en festning. Det er sant at mennesker kan stå Gud i mot, men noe som også er sant, er at Jesus alltid står og banker for døren til ethvert hjerte.

4,7-12

Kjærligheten er Guds barns kjennemerke. For tredje gang nevner Johannes dette. Den er et tegn på at man vandrer i lyset, (kapittel 2) et tegn på at man er Guds barn, (kapittel 3) og nå igjen i kapittel 4. Her er det tegn på åndens frukter, en kontrast til den antikristelige ånd. Den antikristelige ånd er selvisk. Guds ånd påvirker til å vise omsorg for hverandre. For kjærligheten til Gud viser seg i kjærlighet til hverandre. Og i Jesus er denne kjærligheten blitt åpenbart. Den er totalt uselvisk. Den bare gir og krever intet tilbake. Den kalles agape på gresk. Da Jesus ble sendt til jord, var det ikke et tilsvarende fra menneskets side. Men det er slik han er, kjærlighet. Hans natur! Vår synd skapte en mur mellom mennesket og Gud. Den sanne kjærlighet som ble åpenbart i Kristi soning, fjernet denne muren. Derfor, elsk hverandre! Vi skylder hverandre det. På den måten blir den usynlige Gud synlig midt i menigheten. Det er slik Jesus blir synlig for folk i dag, ved at menigheten, som er Kristi kropp, gjør sine kjærlighetsgjerninger. "Se hvor de elsker hverandre," var det tydeligste vitnesbyrdet fra den kristne menighet, forteller Didaché.

4,13-16

Ettersom Gud er kjærlighet, vil den som blir i kjærligheten, også bli i Gud og Gud i ham. Den kjærlighet Gud har til oss, manifesteres i dem som svarer på den.

4,17-21

Dommens dag vil by på skam og redsel. Men ikke for Guds folk. At man ser med frimodighet på den, viser at kjærligheten er blitt fullkommen i en. Ordet frimodighet betyr ikke bare en forsikring om adgang til Gud, men også at han svarer vår bønn og hører på oss. Frykt er her det motsatte. Det er den frykt som kommer av skyld. Redselen for straff, kan vi si. Så lenge vi ser Gud for oss som dommer og lovgiver, blir fort frykten den dominerende følelsen hos oss. Men den som har lært at Gud også er kjærlighet, drukner sin redsel i denne kjærlighet. Det er ikke plass til frykt i kjærligheten.

At Gud elsket oss først skulle jo drive ut denne redsel. Gud selv har sagt at han elsker deg, og han har gjort alt som står i hans makt for å være nær deg. Derfor elsker vi, Gud har nemlig vist oss hva det er først. Den kristnes kjennetegn er derfor ikke redselen for Gud, men kjærligheten til han. Men kjærligheten til Gud kan ikke skilles fra kjærligheten til nesten. Måten å elske Gud på, er å elske vår neste. Den fullkomne kjærlighet driver ikke bare frykten ut, men også hatet.

Det er tre store løgner som omtales i dette brevet:

1. Å hevde at man kjenner Gud og har samfunn med ham, mens man vandrer i ulydighetens mørke
2. Å hevde at man har Faderen, mens man fornekte at Jesus er Kristus
3. Å hevde at man elsker Gud, men hater sine søsken.

Kjærligheten til Gud og vår bror danner altså ett og samme bud fra Jesus.

5,1-2

Og slik fortsetter Johannes også i kapittel 5. (Nå skal vi huske at kapittel – inndelingen ikke var noe forfatteren kom på, men den kom flere hundre år senere) fortsatt er det to ting i bakhodet til Johannes:

1. Kjærlighet til Gud og mennesker er uatskillelige. Dette hadde han lært av Jesus, som sa at det fantes to store bud. Det første slo fast at vi må elske Gud av hele vårt hjerte, sjel og kraft. Det andre at vi må elske vår neste som oss selv.
2. Men Johannes hadde også i tankene en naturlig lov for menneskelig liv. Nemlig familiekjærligheten. Et barn vil elske sine foreldre og sine søsken. Det er det naturlige. Dette er den kjærlighet som binder oss sammen på tross av ulikhet. Det er den enhet som vi er en del av på tross av uenighet. Grunnlaget for denne nye enhet er den nye fødsel. Som kristne er vi født inn i en familie.

5,3-4

Hva er så kjennetegnet/beviset på vår kjærlighet? At vi holder hans bud. Er lydige mot hans bud. Bare å si at jeg elsker, betyr lite. Virkelig kjærlighet viser seg i handling. Er ikke det tungt? Nei, sier forfatteren. Budene kan være vanskelige å holde og gjennomføre, men de representerer ikke en byrde i seg selv. Livet blir ikke verre av å holde Guds gode bud. Tvert i mot! De er som skapt for oss! Det finnes både glede og lønn i det å gjøre Guds gode vilje. Grunnen til at mennesker ofte ser på Guds gode vilje som en tvang, er vår egen ur - syndige trang til å styre verden selv. Til selv å være Gud. Derfor kan det å holde Guds bud virke tungt og uoverkommelig utenfra, men for Guds barn er det ”lett”. En liten historie som illustrerer dette på en god måte, er historien om gutten som bar på en mindre gutt på vei til skolen. Det var før skoleskyssens dager. En fremmed spurte guttungen: ”Bærer du ham til skolen hver eneste dag?” ”Ja”, svarte gutten. ”Det er en tung byrde for deg, ” sa den fremmede. ”Han er ingen byrde, han er broren min,” sa gutten. (The Hollies)
Kjærligheten forvandla det som kunne være et slit, til å ikke være en byrde i det hele tatt. Slik er det med Guds familie. Guds bud er ingen byrde, men en glede og en anledning til å få vise Guds kjærlighet. Og Herren selv forsyner oss med styrke til realiseringen av hans vilje i vår hverdag.

5,5

Og grunnlaget for det hele er den seier vi har vunnet ved troen. Troen seirer over verden. Verden er her den syndige verden, den verden som står i mot Gud. Den seirende tro, er troen på at Jesus er Guds sønn. Hvis vi tror at Guds sønn ble menneske, inkarnasjonen, at han la sin herlighet til sides, at han gav opp alt sitt, at han iførte seg menneskelig skikkelse, er vi nødt til å tro at han bryr seg om oss! Kristus gav et ufattelig offer! Han viste en kjærlighet som går over vår fatteevne. Den tro som gjør et menneske til Guds barn, er ikke en tro på et eller annet om Jesus. Men det er troen på Jesus som Guds sønn, som bar dine synder.

5,6-9

Dette avsnittet har mange fortolkere slitt med. Noen har kalt dette det mest forvirrende avsnittet i hele NT. Slik jeg ser dette, pekes det her på to avgjørende hendelser i Jesu liv. To hendelser som understreker/vitner om hvem Jesus er. Den ene hendelsen er hans dåp. Den andre er korset. Når Jesus ble døpt, ble han døpt til døden. Han trengte ingen dåp, ingen omvendelse og derfor ville døperen helst ikke døpe Jesus. Johannes forstod ikke at Jesus kommer for å rense vårt dåpsvann, ved å ta på seg verdens synder. Men Jesu dåp hadde vært verdiløs hvis han ikke reelt tok på seg syndene og

bar de opp på korset. Der måtte han utgyte sitt blod, det vil si gi sitt liv for oss. Disse to kjensgjerningene peker på at Jesus er den han gav seg ut for å være. Og disse to hendelsene i Jesu liv bærer med seg frelsen til oss. Forfatteren vet at alle som hører begrepene vann og blod, tenker umiddelbart på dåpen og nattverden. Dette er de synlige midlene menigheten har fått for å få del i Guds usynlige frelse og nåde. Men ånden da? For det er jo tre som vitner. Her tenker sannsynligvis Johannes på tre ting:

1. Ved Jesu dåp åpenbarte Ånden seg på en helt spesiell måte. Som en due.
2. NT sier at Jesu kom selv for å døpe med ånd.
3. Pinsedag har understreket det hele ved at ånden har kommet til alle troende.

Dermed har vi vannets, blodets og Åndens vitnesbyrd. Loven krevde at det skulle være to eller tre vitner for at vitnesbyrdet skulle godkjennes. (5. Mosebok 17,6; 19,15) Vitnesbyrdene er samstemte: Jesus er Guds Sønn! De danner til sammen et eneste guddommelig vitnesbyrd om Jesus. Tenk på dette neste gang du tar imot nattverden. Dette overgår fullstendig alle menneskelige vitnesbyrd!

5,10-12

Hensikten med vitnesbyrdet, er at vi skal tro på Jesus. Og den som tror får en dypere forsikring og visshet om at det er sant. Vi får Åndenes indre vitnesbyrd, han vitner sammen med vår egen ånd at vi er Guds barn. (Romerne 8,16)

Vantroen er den egentlige synd, for den gjør Gud til en løgner. Gud har jo vitnet om Jesus og sagt oss hvem han er, hvem er da den som nekter og forneker?

Nå avslører forfatteren hva Gud har i tankene for dem som tror vitnesbyrdet: evig liv! Det er en gratis gave for alle som tror og skal være det endelige vitnesbyrdet om hans sønn. Den som har sønnen har faktisk del i dette livet allerede. Det er ingen pris man gjør seg fortjent til, men noe man mottar som en gave.

5,13

Johannes skriver noe lignende i sitt evangelium. (Johannes 20,31) Hensikten er altså klar. Hele dette brevet er skrevet for at dere skal tro! Ja, sterkere; vite at dere har evig liv! Guds vitnesbyrd er sterkere enn vårt hjerte som så ofte fordømmer oss. Guds vitnesbyrd kan gi oss frelsesvisshet.

5,14-15

Her kommer det et fantastisk vers om bønn. Grunnlaget for bønn er helt enkelt at Gud vil at vi skal be, og han hører oss. Derfor kan vi ha frimodig tillit. (gresk parrhesia)

Ordet betyr omtrent det samme som ”ytringsfrihet”. Kristen bønn er altså ytringsfrihet for Guds ansikt! Han lytter alltid og er mer enn klar for å høre på alle våre bønner. Vi behøver aldri å trenge oss inn til han, gjøre noe for å fortjene det eller tvinge han til å være litt mer oppmerksom på meg. Han venter på deg!

Prinsippet for den kristne bønn, er at den må være etter Guds vilje, sier Johannes. Det er å be ”la din vilje skje” i stedet for ”la din vilje forandres.” Jesus selv ba ”ikke som jeg vil, bare som du vil.” Det var i hans verste krise. Dette er selve kjernen i bønnen i Jesu navn. Her har vi nok alle noe å tenke på. Vi har så lett for å tenke at bønn er å spørre Gud etter det vi ønsker, mens sann bønn er å spørre Gud etter det han ønsker. Slik blir bønn først og fremst stillhet.

5,16-17

Johannes tar her fram et spesielt bønneemne. Det gjelder en bror som trenger hjelp pga sin synd. Legg merke til at når forfatteren her kommer med et eksempel på et bønneemne, så er det omsorgen for noen andre. Bønnen vår blir lett egoistisk. I dette tilfellet tales det om to former for synd. Den ene fører til død, den andre ikke. All urett er synd, men ikke alle synder fører til død. Hva er det Johannes taler om her?

Så langt jeg kan forstå dette, skal vi kjempe i bønn for mennesker som lever i synd. Det er ennå håp for dem. De kan vende om, angre og få tilgivelse. Slik er det jo heldigvis for oss alle ... syndere. Den synd som fører til død derimot, er uten håp. For den synd er hinsides anger og bot. Det er ikke synden i seg selv det ikke er tilgivelse for, men det er synderen som har valgt synden som livsprinsipp som selv har fjernet seg fra tilgivelsens mulighet. Man er opplyst om at dette er synd, men har ingen planer om å angre. Da er man på vei mot døden. Da er forherdelsen en reell fare. (Gjøre sitt hjerte så hardt og tunghørt at Guds stemme ikke lenger når inn)

5,18-20

Johannes nærmer seg slutten av sitt brev. Han avslutter med en erklæring om den trefoldige kristne visshet. ”Vi vet..”

1. Den kristne er fri fra syndens makt. Dette betyr ikke at en kristen ikke synder. Men det betyr at han ikke lenger er syndens ubehjelpelige slave. Som en har sagt det: ”Et Guds barn kan komme til å synde, men hans normaltillstand er motstand mot det onde.” Denne kampen er det normale i en kristens liv. Det verste er ikke at du og jeg faller i synd, men når vi blir likegyldige i kampen mot synden og legger ned våre våpen.
2. Den kristne står på Guds side i kampen mot verden. Vi har vårt utspring i Gud, men verden ligger i det onde. Kirken skal stå for noe annet enn det som er verdifullt for verden. Idealene om renhet, tjeneste, barmhjertighet og kjærlighet står ofte i kontrast til det vi ellers hører. Penger, makt og retten til fri utfoldelse av vårt begjær.
3. Den kristne er seg bevisst at han er kommet inn i det virkelige og sanne. Og det er Gud. Dette er en utålelig påstand for vår tids åndsklima. Vi hører i dag at ingenting er sant utenom det som er sant for deg. Alt blir dermed relativt og flytende. Inn i denne tid roper NT til oss; sannheten er å finne – det er Jesus!

5,21

Det siste verset i brevet er jo litt spesielt. Den er en skarp advarsel. Men det ligger et hav av innhold i denne korte setningen:

1. På gresk ligger det i ordet eidolon (falske guder eller avguder) en følelse av uvirkelighet. Platon brukte dette ordet om denne verdens illusjoner. Johannes griper tak i dette begrepet og sier at disse guder ikke er virkelige. Det er bare et skinn. Falskt.
2. En avgud (på norsk idol) kan være hva som helst i livet som mennesker tilber i stedet for Gud. Man kan gjøre sine penger, sin karriere, sin dyktighet eller sin tilfredsstillelse til sin avgud, sitt idol. En avgud er det som opptar plassen til Gud.
3. Kanskje tenker Johannes på noe helt konkret når han advarer mot avgudene. Han skriver i Efesos. Byen han er tilsynsmann i. I denne byen var det enormt med avgudstempler og tilbedelsesmuligheter. Her fantes både Diana, Artemis og Apollo, og tilhørende templer. Denne menigheten hadde altså sine utfordringer.

Den eneste farbare veien for menigheten er ”å vandre i Kristus”.